

Sygn. akt II AKa 63/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku II Wydział Karny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Witold Kuczorski

Sędziowie: SSA Krzysztof Noskowicz (spr.)

SSO del. Rafał Ryś

Protokolant: sekr. sądowy Katarzyna Pankowska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Gdańsku Grażyny Bobryk

po rozpoznaniu w dniu 19 marca 2015 r.

sprawy

skazanego K. O.

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 23 grudnia 2014 r., sygn. akt **XIV K 261/14**

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną,

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. M. - Kancelaria Adwokacka w G. kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem 60/100) złotych brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym,

III. zwalnia skazanego od ponoszenia wydatków za postępowanie odwoławcze, którymi obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gdańsku wydał w dniu 23 grudnia 2014 r. w sprawie o sygn. akt **XIV K 261/14** wyrok łączny wobec K. O., skazanego prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w Kościerzynie z dnia 20 czerwca 2005 r. w sprawie o sygn. akt VI K 191/05 za przestępstwo z art. 278 § 1 k.k., popełnione w dniu 1 marca 2005 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby wynoszący 3 lata; postanowieniem Sądu Rejonowego w Kościerzynie z dnia 16 marca 2011 r. zarządzono wykonanie warunkowo zawieszony kary pozbawienia wolności;

2. Sądu Rejonowego w Kościerzynie z dnia 31 sierpnia 2005 r. w sprawie o sygn. akt II K 96/05 za popełniony w dniach 29/30 kwietnia 2005 r., 8/9 maja 2005 r. i 18/19 kwietnia 2005 r. ciąg przestępstw z art. 279 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. na karę 1 roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby

wynoszący 4 lata; postanowieniem Sądu Rejonowego w Kościerzynie z dnia 13 marca 2006 r. zarządzono wykonanie warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności;

Sąd Rejonowy w Kościerzynie wyrokiem łącznym z dnia 4 października 2006 r., sygn. akt II K 130/06 połączył jednostkowe kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami w sprawach o sygn. akt VI K 191/05 i II K 96/05, wymierzając w ich miejsce karę łączną 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

3. Sądu Rejonowego w Kościerzynie z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie II K150/05 za popełniony w dniu 27 września 2005 r. czyn z art. 280 § 1 k.k. na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

4. Sądu Rejonowego w Kościerzynie z dnia 19 stycznia 2011 r. w sprawie o sygn. akt II K 528/10 za popełniony w dniu 6/7 maja 2010 r. czyn z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. na karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności;

5. Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie o sygn. akt XIV K 211/10 za popełniony w dniu 30 września 2010 r. czyn z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. na karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem łącznym z dnia 25 lutego 2013 r., sygn. akt XIV K 162/12 połączył jednostkowe kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami w sprawach o sygn. akt II K 528/10 i XIV K 211/10, wymierzając w ich miejsce karę łączną 4 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności.

6. Sądu Rejonowego w Kościerzynie z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie II K 523/11 za przestępstwa:

a) z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełnione w dniu 8 czerwca 2010 r. na karę 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności,

b) z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k., popełnione w okresie od 29 maja 2010 r. do 30 maja 2010 r. na karę 2 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności,

które to kary połączono i orzeczono następnie karę łączną 3 lat pozbawienia wolności;

Przywołanym na wstępie wyrokiem Sąd Okręgowy w Gdańsku orzekł następująco:

- na podstawie art. 569 § 1 i § 2 k.p.k., art. 570 k.p.k. oraz art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k. połączył skazanemu K. O. jednostkowe kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w Kościerzynie w sprawach o sygn. akt II K 528/10 i II K 523/11 oraz Sądu Okręgowego w Gdańsku w sprawie o sygn. akt XIV K 211/10 i wymierzył mu karę łączną 6 lat pozbawienia wolności (pkt I);

- orzekł, że pozostałe rozstrzygnięcia zawarte w wyrokach objętych wyrokiem łącznym pozostawia do odrębnego wykonania (pkt II);

- umorzył postępowanie w zakresie objęcia wyrokiem łącznym kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokami Sądu Rejonowego w Kościerzynie w sprawach o sygn. akt VI K 191/05, II K 96/05 i II K 150/05 (pkt III);

- na podstawie art. 575 § 1 k.p.k. stwierdził utratę mocy wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 25 lutego 2013 r. o sygn. akt XIV K 162/12 (pkt IV);

- wyrok zawiera nadto orzeczenie o zasądzeniu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu (pkt V) oraz o zwolnieniu skazanego od kosztów sądowych i obciążeniu nimi Skarbu Państwa (pkt VI).

Apelację od powyższego wyroku wywiódł obrońca skazanego, zaskarżając wyrok w punkcie I.

Na podstawie art. 427 § 2 k.p.k. i art. 438 pkt 3 i 4 k.p.k. obrońca wyrokowi temu zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, w szczególności art. 577 k.p.k. popełnioną przez brak zaliczenia na poczet kary łącznej okresów rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawach objętych wyrokiem łącznym;

2. rażąco niewspółmierność kary popełnioną przez nadanie w nadmiernym stopniu znaczenia negatywnej opinii skazanym przy oznaczeniu kary łącznej w sprawach o zbiegające się przestępstwa oraz niewystarczające uwzględnienie przy oznaczeniu kary łącznej wszystkich okoliczności mających znaczenie dla ustalenia jej wysokości.

W konsekwencji tak skonstruowanych zarzutów obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez wymierzenie skazanemu kary łącznej 5 lat pozbawienia wolności.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest oczywiście bezzasadna.

Sąd Apelacyjny, dokonując kontroli odwoławczej zaskarżonego wyroku nie stwierdził, aby zarzuty stawiane przez autora apelacji były trafne. W sprawie nie mamy zatem do czynienia ani z wymierzeniem skazanemu K. O. rażąco niewspółmiernej kary łącznej ani też z naruszeniem przepisu art. 577 k.p.k.

Skarżący nie kwestionował prawidłowości zakresu przedmiotowego przeprowadzonego postępowania o wydanie wyroku łącznego wobec skazanego K. O.. Również Sąd Apelacyjny nie stwierdził uchybień w tej materii, to jest w zakresie wynikającym z treści art. 570 k.p.k., jak i art. 85 k.k. Sąd a quo określił ramy prowadzonego postępowania prawidłowo, bo na podstawie aktualnych kart karnych, to jest niezależnie od treści złożonego w tej kwestii wniosku skazanego, w którym wniósł on o połączenie wybranych przez siebie wyroków (k. 2).

Skarżący nie kwestionuje też prawidłowości ustaleń sądu a quo co do kar podlegających łączeniu, to jest, że takiemu połączeniu podlegały kary pozbawienia wolności wymierzone wyrokami Sądu Rejonowego w Kościerzynie w sprawach II K 528/10 i II K 523/11 oraz Sądu Okręgowego w Gdańsku w sprawie XIV K 211/10, jak i też co do umorzenia postępowania o wydanie wyroku łącznego w odniesieniu do pozostałych skazań.

Z konstrukcji apelacji i jej uzasadnienia wnosić trzeba, że podstawowy zarzut skarżącego sprowadza się do podniesienia naruszenia art. 438 pkt 4 k.p.k. przy wymierzaniu kary łącznej.

Nawiązując do utrwalonej linii orzeczniczej trzeba w tym miejscu przypomnieć, że o rażącej niewspółmierności kary w rozumieniu art. 438 pkt 4 k.p.k. można mówić tylko wówczas, gdy na podstawie ujawnionych okoliczności, które powinny mieć wpływ na wymiar kary, można by przyjąć, że zachodziłaby wyraźna różnica pomiędzy karą wymierzoną przez sąd pierwszej instancji, a karą, która byłaby prawidłowa w świetle dyrektyw art. 53 k.k. (zob. wyrok SN z dnia 13 kwietnia 2000 r., WA 5/00, LEX nr 535097). Jest przy tym oczywiste, że stosowanie tych dyrektyw musi uwzględniać specyfikę orzekania o karze łącznej (por.: wyrok SA w Katowicach z dnia 17 kwietnia 2014 r., II AKa 61/14, Biul. SAKa 2014/2/28-29).

Sąd Okręgowy prawidłowo wskazał, że miał możliwość kształtowania nowej kary łącznej pozbawienia wolności w przedziale od 3 lat i 6 miesięcy do 8 lat miesięcy), bowiem granic nowej kary łącznej w wyroku łącznym nie wyznaczają poprzednie kary łączne, tylko kary jednostkowe wymierzone za poszczególne przestępstwa (zob. postanowienie SN z dnia 22 lipca 2010 r., IV KK 162/10, OSNwSK 2010/1/1482, Biul. PK 2010/4/14). Uwaga ta koresponduje z rozważaniami sądu a quo co do utraty mocy wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Gdańsku, wydanego w sprawie XIV K 162/12 i uwzględnianiem przy wymiarze kary łącznej na korzyść skazanego także i tej okoliczności, związanej z poprzednio wymierzonymi karami łącznymi, aby nowa kara łączna nie stwarzała dla skazanego większych dolegliwości od tych, które wiązałyby się z wykonaniem poszczególnych wyroków.

Sąd Okręgowy wskazał następnie jakie okoliczności przemawiały za zastosowaniem zasady asperacji bliższej zasadzie absorpcji, a jakie sprzeciwiały się zastosowaniu zasady absorpcji. Wyjaśnił też z jakich powodów nazbyt surową byłaby kara łączna orzeczona na zasadzie kumulacji. Stanowisko to zasługuje na aprobatę.

W związku z tym nie ma racji skarżący, gdy utrzymuje, że Sąd Okręgowy przy wymiarze kary łącznej dał zbyt decydujące znaczenie negatywnej opinii o skazanym z początkowego okresu osadzenia. Skarżący nie dostrzega tego, że ów początkowy okres osadzenia to okres 3 lat z nieco ponad 4., odbytej dotąd kary. Sąd a quo w należyтым stopniu uwzględnił zatem to, że zachowanie skazanego uległo poprawie dopiero od końca 2013 r., a więc jest to okres jeszcze zbyt krótki, aby mówić o efektywnym przebiegu resocjalizacji skazanego, jak chciałby tego skarżący. W konsekwencji trafna jest konstatacja sadu a quo, że nie doszło jeszcze do trwałej naprawy postępowania skazanego i zmian w jego świadomości w zakresie konieczności przestrzegania norm społeczno-prawnych.

Zarazem trzeba mieć na względzie to, że Sąd Okręgowy poczytał na korzyść skazanego inne dane wynikające z ww. opinii, takie jak poprawność jego obecnego zachowania i brak zastrzeżeń co do jego funkcjonowania w zakładzie karnym, niefunkcjonowanie w ramach podkultury więziennej i krytyczne stanowisko do popełnionych przestępstw.

Rację ma skarżący co do tego, że zastosowanie zasady absorpcji, asperacji czy kumulacji przy orzekaniu zarówno kary łącznej, jak i wydawaniu wyroku łącznego uwarunkowane jest przede wszystkim relacjami zachodzącymi pomiędzy osądzonymi czynami objętymi tym orzeczeniem. Trzeba jednak mieć na uwadze również i to, że relacje te prowadzą się do określenia jak bliski związek przedmiotowo-podmiotowy łączy te czyny oraz w jakich odstępach czasu zostały one popełnione. Im bliższe są te relacje, tym bardziej kara łączna orzeczona wyrokiem łącznym winna być zbliżona do dopuszczalnego minimum uwarunkowanego wysokością kar orzeczonych za przestępstwa objęte tym wyrokiem. Nie bez znaczenia dla intensywności tego związku pozostaje także ocena wielości czynów przestępczych, rodzaj, wielość i podobieństwo dóbr prawnie chronionych naruszonych przestępstwami dokonany przez skazanego (por.: wyrok SA w Poznaniu z dnia 29 listopada 2012 r., II AKa 245/12, LEX nr 1307472).

Stosowanie zasady absorpcji nie jest jednak punktem wyjścia przy dokonywaniu oceny wymiaru kary łącznej (por.: wyrok SA w Gdańsku z dnia 19 maja 2010 r., II AKa 119/10, POSAG 2010/3/165-174).

Nie ulega wątpliwości także to, że popełnienie więcej niż dwóch przestępstw jest istotnym czynnikiem prognostycznym, przemawiającym za orzekaniem kary łącznej surowszej niż na zasadzie absorpcji, a w przypadku skazanego K. O. mamy do czynienia z popełnieniem przez niego 4 przestępstw.

Sąd Okręgowy trafnie dostrzegł istnienie pomiędzy zbiegającymi się przestępstwami bliskiego związku podmiotowego i przedmiotowego, i te okoliczności uwzględnił w sposób należyty w swoich rozważaniach. Stąd też nie ma racji obrońca skazanego sugerując, że zostały one pominięte, czy też, że nie nadano im właściwego znaczenia.

Z polemicznej w gruncie rzeczy argumentacji autora apelacji wynika zasadniczo jedynie to, że według niego prawidłowe rozważenie przytoczonych okoliczności nastąpiłoby tylko wówczas, gdyby sąd meriti uczynił zadość nadziei skazanego, że kara łączna będzie zmniejszona jak najbardziej odczuwalnie dla niego, co na akceptację, ze względów wyżej przytoczonych, zasługiwać nie może.

Wymierzona K. O. w tych uwarunkowaniach kara łączna 6 lat pozbawienia wolności jest karą sprawiedliwą. Uwzględnia w wymaganym zakresie wszystkie istotne okoliczności, które winny leć u podstaw jej wymiaru. Nie przekreśla szans powrotu skazanego do normalnego życia, co przedstawia się bardzo realnie, wobec istnienia symptomów kształtowania się w stosunku do niego pozytywnej prognozy penitencjarnej. Niesie też ze sobą wymierne arytmetycznie zmniejszenie rozmiarów kary pozostałej mu do odbycia. Nie stwarza tym samym dla skazanego większych dolegliwości od tych, które wiązałyby się z wykonaniem poszczególnych wyroków. Nie sposób w konsekwencji mówić o wymierzonej karze łącznej jako karze rażąco niewspółmiernej.

Nie można też zgodzić się ze skarżącym co do tego, że Sąd I instancji dopuścił się obrazy przepisów postępowania mającej wpływ na jego treść, a mianowicie art. 577 k.p.k. poprzez jego niezastosowanie i niezaliczenie na poczet kary

łącznej okresów rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawach objętych wyrokiem łącznym. Sąd Apelacyjny wyraża w tej mierze konsekwentne stanowisko, że ewentualna powinność postąpienia w sposób określony w art. 577 k.p.k. wyznaczona jest zwrotem „w miarę potrzeby” i wiąże się z obszarem zainteresowań sądu orzekającego w pierwszej instancji. Rozstrzygnięcie w tym przedmiocie przez sąd odwoławczy, w sytuacji gdy sąd pierwszej instancji nie dostrzegł potrzeby zastosowania art. 577 k.p.k., a zatem w ogóle nie orzekł w kwestiach, o których przepis ten traktuje (tak jak ma to miejsce w realiach badanej sprawy), byłoby jednocześnie sprzeczne z dwuinstancyjnym modelem postępowania, jak i też mogłoby stanowić asumpt do kształtowania się nieprawidłowej praktyki, godzącej w funkcje sprawowane przez sąd odwoławczy, stanowiąc formę orzekania pierwszoinstancyjnego (zob.: wyroki SA w Gdańsku z dnia 19 grudnia 2012 r., II AKa 438/12, POSAG 2013/1/175-178, KZS 2013/4/102, Prok. i Pr.-wkl. 2013/11/33 oraz z dnia 10 kwietnia 2013 r., II AKa 95/13, LEX nr 1419013).

Kontrola odwoławcza zaskarżonego wyroku nie ujawniła przy tym innych uchybień, które należałoby brać pod uwagę z urzędu (art. 439 k.p.k. i art. 440 k.p.k.). W konsekwencji, Sąd Apelacyjny zaskarżony wyrok, jako słuszny utrzymał w mocy, uznając apelację obrońcy skazanego za oczywiście bezzasadną.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym orzeczono na mocy § 14 ust. 5, §§ 19 pkt 1 i 20 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348, ze zm.), przy uwzględnieniu stawki podatku od towarów i usług, o której mowa w § 2 ust. 3 cyt. Rozporządzenia.

W kwestii wydatków za postępowanie odwoławcze orzeczono po myśli art. 626 § 1 k.p.k. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. - z uwagi na sytuację materialną skazanego.